

Miren EtxezarretaCatedràtica emèrita d'Economia de la UAB
miren.etxezarreta@uab.cat**Joan Gil**Professor d'Economia de la UB
joangil@ub.edu

La reforma de les pensions

RELATOR**Arnau Albert**

Un any després que el Govern espanyol engegés la reforma del sistema de pensions sota l'argument d'assegurar-ne la sostenibilitat, s'ha arribat a un acord amb els principals sindicats i patronals que estableix les noves regles de les prestacions de jubilació. En xifres, es retarda de forma gradual l'edat de jubilació dels 65 als 67 anys i s'exigeixen 38 anys i mig de cotització —en lloc de 35— a qui es vulgui jubilar als 65 anys cobrant la totalitat de la prestació; es passa l'edat de jubilació anticipada dels 61 als 63 anys; i s'utilitzen els darrers 25 anys treballats en lloc dels últims 15 per calcular la pensió.

Però en vistes de les diferents reaccions que ha suscitat el pacte, es fa evident que on uns hi veuen llums, altres hi veuen ombres. La catedràtica emèrita d'Economia de la UAB Miren Etxezarreta i el professor d'Economia de la UB Joan Gil coincideixen en la possibilitat que a mig termini el sistema de pensions podia tenir problemes de sostenibilitat, ja sigui per la tendència a la inversió de la piràmide de població —com opina el professor Gil— o per la insistència a buscar solucions parcials en el marc de l'*status quo* actual —com exposa Etxezarreta. Així, com sovint succeeix quan un demana una segona opinió mèdica, les coincidències en el diagnòstic de vegades no resulten en un mateix tractament.

Etxezarreta estén un volant on es qüestiona si la solució passa per contenir la despesa associada a les pensions, tal com s'ha fet a l'actual reforma. I és que per ella, la clau de volta per assegurar la viabilitat del sistema rau en la necessitat de redistribuir més equitativament els recursos de l'Estat. Així, dolguda pel fet que la reforma va en detriment d'un dels sectors més vulnerables, la gent

Etxezarreta proposa finançar les pensions amb altres impostos i avançar cap a la renda bàsica. Gil creu que cal una despesa pública més progressiva per redistribuir millor la renda

gran, la catedràtica d'Economia planteja alternatives per complementar els ingressos, com equilibrar les pensions —ja que n'hi ha unes molt més altes que d'altres—, augmentar les cotitzacions o promoure una reforma fiscal que permeti complementar les pensions amb l'excedent d'altres impostos, perquè segons Etxezarreta, no hi ha cap motiu que justifiqui que el pressupost de les pensions s'hagi de nodrir únicament a través de les cotitzacions i no pugui finançar-se, com a mínim parcialment, a través dels Pressupostos Generals de l'Estat com passa amb l'Exèrcit, la Casa Reial o l'educació. Aquesta posició contrasta amb la del professor Gil, que dóna suport a la teràpia de contenció de la despesa perquè creu que un dels problemes és que el sistema ha estat relativament generós en haver-hi un decalatge entre el que es cotitza i el que es percep, sobretot en alguns règims especials. En aquest sentit, entén que amb la reforma avança cap a un sistema més proporcional, en què el que pagues durant la vida laboral respon al que cobres un cop jubilat.

Precisament, Etxezarreta retreu que el debat s'hagi centrat en l'edat de jubilació, quan realment, segons ella, la voluntat del Govern no eren els 67 anys,

sinó que les pensions siguin més baixes. Un fet que es produiria a través de dues vies: l'enduriment de les condicions per accedir al 100% de la prestació i l'aplicació dels anys computables per calcular la quantia de les pensions, atenent així la vida laboral on generalment el treballador percep un salari més baix. Gil no defuig aquests greus efectes secundaris, però des del seu punt de vista, que les pensions siguin minses és per les baixes retribucions salarials, les quals limiten les cotitzacions.

Un altre punt crític de la teràpia és l'impacte en el mercat laboral. Així, mentre Etxezarreta considera que la reforma contribuirà a engruixir el nombre d'aturats perquè les empreses no volen persones grans —com mostren les nombroses prejubilacions, que de retruc porten a unes pensions més baixes—, Gil defensa que els països on els majors de 65 anys treballen tenen un atur juvenil més baix. Són dos segments de població que no es fan la competència perquè la feina que desenvolupa una persona gran, per experiència i coneixements, no és la mateixa que fan els joves. Així, remet de nou al cas del mercat laboral espanyol, on l'atur juvenil és elevat i hi ha una baixa ocupació de les persones més grans.

Finalment, pensant en el llarg termini,

la rehabilitació que proposa Etxezarreta va encaminada a deslligar les pensions de les rendes del treball, que passa a considerar-les un dret de ciutadania seguint el model de la renda bàsica, com fa de manera parcial el Canadà. En contrast, Gil advoca per no posar en qüestió un sistema contributiu que fins avui s'ha mostrat exitós a l'hora de garantir la cohesió social. Però sí que considera important introduir-hi canvis per fer-lo més just. I és que Gil es mostra molt crític amb el model impositiu actual basat en impostos indirectes com l'IVA, i és del parer de primar la fiscalitat en funció de la renda i una despesa pública més selectiva. Així, defensa un copagament proporcional a la renda per accedir als serveis socials, de tal manera que aquest no afecti als sectors més vulnerables de la societat.

Vistos els pros i els contres, com li sol passar al pacient, no és fàcil optar per un tractament o per un altre. Ambdós volen curar una malaltia, però el contrast d'opinions demostra que cal continuar investigant per trobar una vacuna que garanteixi la salut a un estat del benestar que ha vist com el virus de la crisi econòmica li afectava un dels seus òrgans vitals: les pensions de jubilació. ◀